

УДК 330.88: 336.77

С. В. Фімяр,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, фінансів, обліку, математичних та інформаційних дисциплін, Черкаська філія ПВНЗ "Європейський університет"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0432-2587>

Н. М. Польова,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін, Черкаська філія ПВНЗ "Європейський університет"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5140-2136>

В. М. Кукса,

к. е. н., доцент кафедри економіки, фінансів, обліку, математичних та інформаційних дисциплін, Черкаська філія ПВНЗ "Європейський університет"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2061-0098>

О. П. Гнатюк,

к. е. н., доцент кафедри економіки, фінансів, обліку, математичних та інформаційних дисциплін, Черкаська філія ПВНЗ "Європейський університет"

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-4776-7399>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.17.97

ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЙ КРЕДИТУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПАРАДИГМИ

S. Fimyar,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics, Finance, Accounting, Mathematics and Information Disciplines, Cherkasy branch of Private Higher Education Establishment "European University"

N. Poliova,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management and Social and Humanitarian Disciplines, Cherkasy branch of Private Higher Education Establishment "European University"

V. Kuksa,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics, Finance, Accounting, Mathematics and Information Disciplines, Cherkasy branch of Private Higher Education Establishment "European University"

O. Hnatiuk,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics, Finance, Accounting, Mathematics and Information Disciplines, Cherkasy branch of Private Higher Education Establishment "European University"

THE EVOLUTION OF CREDIT THEORIES AND THEIR INFLUENCE ON THE FORMATION OF THE MODERN ECONOMIC PARADIGM

У статті здійснено системний аналіз еволюції основних теорій кредиту та їх впливу на формування сучасної економічної парадигми. В роботі узагальнено підходи до трактування сутності кредиту як економічної категорії, розглянуто трансформацію поглядів на його роль і функції від класичних до сучасних концепцій. Особливу увагу приділено зіставленню різних теоретичних шкіл, зокрема натуральної, капіталотворчої, кейнсіанської та сучасних інституційних підходів, що дозволило простежити закономірності еволюції уявлень про кредит та його місце у відтворювальному процесі.

У роботі систематизовано ключові концепції кредиту, що визначають його роль у забезпеченні економічного розвитку, інвестиційних процесів, формуванні грошово-кредитної політики та регулюванні фінансових ринків. Розкрито особливості кредитних відносин у контексті глобалізації, фінансової нестабільності та зростання ролі інноваційних фінансових інструментів. Показано, що кредит у сучасних умовах виступає не лише інструментом перерозподілу вартості, а й чинником стимулювання інновацій, модернізації виробництва та підвищення конкурентоспроможності економік.

Результати дослідження дають змогу зробити висновок, що еволюція теорій кредиту відображає зміни у загальноекономічному мисленні та слугує підґрунтям для розробки сучасних підходів до фінансово-економічного регулювання. Визначення ролі кредиту в контексті сучасної економічної парадигми дозволяє краще зрозуміти його значення для забезпечення сталого розвитку, стабільності фінансової системи та підвищення ефективності економічної політики держави.

The article examines the evolution of credit theories and their impact on the formation of the modern economic paradigm. Credit is analyzed as a multifaceted economic category that has evolved in line with transformations of socio-economic relations. The study highlights the main approaches to understanding the essence of credit, including the natural theory, the capital-creating concept, Keynesian, monetarist, and modern institutional interpretations. The generalization of these views makes it possible to trace how the perception of credit has changed—from being seen as a simple instrument of resource redistribution to a key mechanism for ensuring economic growth, innovative development, and financial stability.

The paper systematizes theoretical approaches to the definition of "credit" and outlines its place within the system of economic relations. The functional importance of credit in shaping investment resources, supporting entrepreneurial activity, and regulating macroeconomic processes is revealed. It is shown that credit relations serve as a crucial factor in the development of financial markets, the banking system, and the implementation of state economic policy. Particular attention is paid to modern challenges such as globalization, rising financial instability, the spread of digital technologies, and innovative financial instruments, which necessitate a reconsideration of classical approaches to credit.

It has been established that the evolution of credit theories reflects the general trends in the development of economic thought and provides the foundation for modern concepts of sustainable development. Credit is considered not only as an economic lever but also as a socio-economic institution capable of influencing the structure of production, employment levels, and national income dynamics. It is determined that in the modern economic paradigm, credit performs a system-forming role by ensuring the interconnection between the financial sphere and the real sector of the economy, which makes it an important tool for the implementation of state economic policy.

The results of the analysis suggest that the study of the evolution of credit theories has both historical-economic and applied significance. It contributes to forming a comprehensive understanding of the role of credit in modern conditions and provides an opportunity to substantiate new directions in the development of the credit system aimed at improving economic efficiency, promoting innovative growth, and ensuring the financial security of the state.

Ключові слова: теорії кредиту, концепції кредиту, економічна теорія, натуралістичні та капіталістичні теорії, фінансова безпека

Key words: credit theories, credit concepts, economic theory, naturalistic and capitalist theories, financial security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах розвитку економіки кредит відіграє ключову роль у забезпеченні відтворювальних процесів, стимулюванні інвестиційної активності та формуванні фінансової стабільності. Його сутність і функції протягом тривалого часу були предметом дослідження економістів різних наукових шкіл, що зумовило появу низки теорій кредиту — від натуральної та капіталотворчої до кейнсіанської, монетаристської й інституційної. Кожна з них відображала специфіку економічного розвитку певного історичного періоду, однак сучасні виклики — глобалізація фінансових ринків, поширення цифрових технологій, зростання ролі інноваційних фінансових інструментів — актуалізують потребу у переосмисленні класичних підходів.

Проблема полягає у тому, що традиційні теорії кредиту не завжди адекватно пояснюють новітні тенденції функціонування еконо-

міки, зокрема зростання впливу кредитних відносин на макроекономічну стабільність, економічну безпеку держави та розвиток інноваційного підприємництва. Недостатня узгодженість між теоретичними концепціями та практичними потребами економічної політики призводить до виникнення дисбалансів у фінансовій системі.

Зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями полягає у необхідності розробки комплексних підходів до розуміння ролі кредиту в сучасній економіці. Наукове завдання полягає у систематизації та критичному аналізі існуючих теорій, виявленні їх сильних та слабких сторін, а також у формуванні нових концепцій, здатних пояснити вплив кредитних відносин на економічний розвиток у ХХІ столітті. Практичне завдання полягає у застосуванні отриманих теоретичних результатів для удосконалення механізмів грошово-кредитної політики, підвищення ефективності функціонування фінансових ринків та забезпечення сталого економічного зростання.

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Український науковий дискурс щодо еволюції теорій кредиту сформувався на перетині монетарної теорії, банківської справи та інституційного аналізу. Вагомим підґрунтям є праці М. Савлука та співавторів, де систематизовано категорії "гроші" і "кредит", окреслено їх функції та місце в сучасній фінансовій системі; ці напрацювання виконують роль базового теоретико-методологічного каркаса для подальших студій еволюції кредиту.

Значний внесок у розвиток теорії кредиту й банківського посередництва зробив О. Дзюблюк [2], який досліджує організацію грошово-кредитних відносин у перехідній економіці та трансформацію ролі кредиту під впливом ринкових реформ і монетарної політики. У його працях кредит інтерпретується як системоутворювальна ланка між фінансовим сектором і реальним виробництвом, що дозволяє поєднати еволюційний і прикладний виміри проблематики.

Школа С. Науменкової та В. Міщенко розвинула аналіз монетарної трансмісії й ефективності каналів впливу кредиту на макроекономічні змінні. Дослідження цих авторів підкреслюють, що зміни в політиці відсоткових ставок, умовах ліквідності та ризик-сприйнятті банків безпосередньо модифікують кредитну пропозицію і, відповідно, траєкторію економічного зростання, що є ключем до переосмислення класичних поглядів на кредит у посткризових умовах.

Концептуально важливими залишаються напрацювання А. Гальчинського, де відстежено еволюцію теорії грошей і логіку монетарної політики. Переосмислення ролі грошей як інституту підтримує ширше трактування кредиту — від інструмента перерозподілу до механізму координації очікувань і стабілізації, що кореспондує із сучасною економічною парадигмою.

Праці Г. Карчевої та інших дослідників НБУ акцентують на взаємодії кредитних ризиків, стійкості банків та макрофінансової рівноваги. Їхні результати показують, як інституційні загрози та кризові шоки змінюють канали кредитування, вимагаючи оновлення регуляторних рамок і методів оцінювання ефективності банківської системи. Це підсилює тезу про необхідність еволюції теорій кредиту з урахуванням інституційної динаміки.

У навчально-методичному сегменті помітними є напрацювання Д. Коваленка та колег, які узгоджують класичні та сучасні підходи до сутності кредиту й грошового обігу, забезпечуючи теоретичну уніфікацію понятійного апарату для подальших прикладних досліджень.

Узагальнюючи, українська наукова традиція демонструє перехід від статичних трактувань кредиту до динамічних, інституційно чутливих моделей. Акцент зсувається на механізми монетарної трансмісії, ризик-менеджмент і макропруденційну політику, що відображає еволюцію економічної парадигми й поглиблює розуміння ролі кредиту у стійкому зростанні, інноваціях і фінансовій стабільності. Це формує методологічну базу для подальших досліджень, у яких кредит розглядають не лише як фінансовий продукт, а як інститут координації економічних рішень у мінливому середовищі.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є здійснення системного аналізу еволюції теорій кредиту — від натуралістичних і капіталотворчих до сучасних концепцій — з позицій економічної теорії, з'ясування їх впливу на формування сучасної економічної парадигми, а також виявлення ролі кредиту у забезпеченні фінансової безпеки та стійкого економічного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Формування кредитної системи в Україні та у світі передбачає розробку та впровадження комплексної концепції вдосконалення кредитних відносин, які виступають ключовим чинником стабілізації економіки та підтримки фінансової стійкості держави. Еволюція кредиту та кредитних відносин знайшла своє відображення у розвитку теорій кредиту, що визначають його сутність, функціональні властивості та роль у суспільно-економічному житті. Кредитні відносини стали предметом ґрунтовного вивчення економістів, фінансистів, банківських експертів, юристів та інших науковців, а їхні теоретичні аспекти увійшли до структури економічної науки, сприяючи формуванню сучасного уявлення про кредит як економічну категорію та інструмент економічного розвитку.

Протягом тривалого часу українські та зарубіжні вчені приділяли значну увагу дослідженню кредиту та кредитних відносин. Економіка України, перебуваючи на етапі трансформаційного розвитку, стикається з проблемами, що потребують глибоких реформ у сфері грошово-кредитного регулювання. Для успішної реалізації таких перетворень необхідно враховувати класичні та сучасні теорії кредиту, досліджувати їхні постулати та адаптувати до умов сучасної фінансової системи.

Базою для проведеного дослідження стали праці західних економістів, серед яких А. Сміт,

Д. Ріккардо, Дж. Кейнс, Дж. Гелбрейт, І. Шумпетер, Л. Лернер, М. Фрідмен, В. Лексис та інші, які розробили основні теорії кредиту, визначили його сутність, функціональні ролі та різні форми прояву. Значний внесок у дослідження кредитних відносин внесли українські науковці: О. Дзюблук, А. Шеремет, М. Король, М. Савлук, М. Мороз, Н. В. Андрушкевич, які досліджували принципи та методи кредитування, організаційні й інституційні аспекти кредитної системи, а також проблеми грошово-кредитної політики в умовах трансформаційної економіки.

Необхідно зазначити, що підходи дослідників до визначення категорії "кредит" залишаються різноманітними, а єдиного погляду серед науковців ще не вироблено. У науковій літературі наведено понад 40 визначень кредиту, починаючи від меркантилістів і закінчуючи сучасними авторами. Зокрема, М. Бунге трактував кредит як "вид міни, у якій передається цінність або особиста послуга на основі довіри та майбутньої винагороди", підкреслюючи фундаментальне значення "довіри в кредит", яка ґрунтується на безперечності обіцяної винагороди, моральних якостях позичальника та дотриманні судового і виконавчого порядку.

На думку німецького економіста В. Лексиса, кредит — це "довіра, якою користується особа, що взяла на себе зобов'язання майбутнього платежу, зі сторони кредитора; позичка є найпростішою і водночас найпоширенішою формою кредитних операцій". Цей підхід підкреслює зовнішню сторону кредитних відносин, не розкриваючи повністю сутності економічного явища. Систематизація цих теоретичних положень дозволяє глибше зрозуміти природу кредиту та його роль у формуванні сучасної економічної парадигми, а також сприяє розвитку практичних підходів до грошово-кредитного регулювання, підвищенню ефективності банківської системи та забезпеченню фінансової безпеки держави [5].

А. Шеремет визначає кредит як "категорію, що відображає економічні відносини між кредитором та позичальником у рамках угоди позики, тобто передачі коштів у тимчасове користування; іншими словами, кредит охоплює відносини щодо зворотного руху вартості". Відомий український фахівець із проблем кредиту, академік І. А. Трахтенберг, ще у 1929 році підкреслював, що кредит слід розглядати не як суто технічну категорію, а як соціальне, історично обмежене явище, яке безперервно та діалектично розвивається у взаємозв'язку з економічними та суспільними процесами.

З наведеного аналізу стає очевидним, що дослідники характеризують кредит як комплекс економічних явищ, що включає допомогу, послугу,

довіру та обмін у часі, коли одна особа добровільно передає іншій право економічно розпоряджатися своїм майном на певний період із майбутньою платою. До таких складових належать тимчасове надання купівельної спроможності, відносини між кредитором та позичальником щодо зворотного руху вартості, обіг позичкового капіталу та справедливої вартості, позика чи позику, перерозподіл тимчасово вільних коштів, рух платіжних засобів на засадах повернення, надання реальних грошей натомість на майбутні, а також роль посередника, що полегшує обмін, розміщення та використання ресурсів на умовах повернення.

З нашої точки зору, кредит доцільно розглядати у широкому сенсі як сукупність економічних відносин, що виникають у процесі надання грошових та матеріальних ресурсів у тимчасове користування на умовах повернення із сплатою відсотка. У вузькому розумінні кредит виступає як позика в грошовій чи товарній формі на умовах повернення та платності [2, с. 9].

Теоретичне осмислення категорії "кредит" відображене у концепціях різних науковців, що представляють різні напрями та школи економічної думки. У історії економічної науки всі теорії кредиту можна поділити на два основні напрями: натуралістичну та капіталотворчу. Вони відрізняються, перш за все, підходом до трактування кредиту та визначенням його ролі, яку він відіграє у функціонуванні банківських інститутів та економіки загалом.

Узагальнення та систематизація різних концепцій кредиту передбачає визначення їхніх методологічних основ. Одним із перших на це звернув увагу Н. Х. Бунге, який зазначав, що "теорія кредиту розвивалася під впливом двох основних факторів: по-перше, ідей економічної школи, що панували в певний період, по-друге, діяльності існуючих кредитних установ". Такий підхід, загалом правильний, потребує подальшого розвитку та уточнення. Теорії кредиту історично формувалися під впливом економічних криз різного характеру, що відображало соціально-економічні умови часу, в якому жили та працювали дослідники.

Для подальшого аналізу доцільно розглянути основні концепції натуралістичної та капіталотворчої теорій, які систематизовано у таблиці 1, що дозволяє наочно порівняти підходи до розуміння природи кредиту та його ролі в економічній системі.

На нашу думку, представники натуралістичної теорії недостатньо усвідомлювали сутність кругообігу промислового капіталу, його самостійну роль та специфіку функціонування в економічному процесі. Вони не приділяли належної уваги ролі кредиту та банківських установ, ототожнюючи по-

Таблиця 1. Основні концепції теорії кредиту

Вчені, дотримуються класичною теорії	Трактування кредиту
Натуралістична теорія кредиту	
А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сей, Ж.К.Л. Сімонді, Ф. Бастіа, Д. Мак-Куллох, Кеннан і ін.	Прихильники класичної школи вважали, що гроші та кредит нероздільні і функціонують як єдине ціле, тоді як дослідники історичної школи акцентували увагу на соціально-правових аспектах кредиту. Основний тезис цієї школи полягав у тому, що кредит, будучи самостійним економічним процесом, що випливає з соціальної та правової організації суспільного життя, пом'якшує протиріччя між загальною природою виробництва та приватно-правовими формами власності. Представники натуралістичної теорії вважали, що об'єктом кредиту є матеріальні речові блага, а кредит – це механізм перерозподілу вже існуючих матеріальних цінностей. Позичковий капітал тотожний реальному, а його рух збігається з рухом матеріальних ресурсів, оскільки кредит виконує пасивну роль, а комерційні банки діють переважно як посередники між власниками капіталу та позичальниками.
Капіталотворча теорія	
Дж.Ло, р. Маклеод, Й. Шумпетер, А. Ган, Дж.Кейнс, і Р. Гоутрі, Ш. Коклен, та ін, в тому числі і більшість сучасних економістів.	Представники капіталотворчої теорії розглядали кредит і гроші як форму багатства, підкреслюючи, що такі фінансові інструменти, як чеки, акції та облігації, можуть бути обміняні на гроші та виконують функцію капіталу. Вони стверджували, що банки не лише посередники, а й активні учасники економічного процесу, здатні створювати додатковий капітал через свої активні операції, що включають надання позик, інвестування в цінні папери та кредитування виробничих і торговельних проектів. Такий підхід дозволяє розглядати кредит як не просто пасивний перерозподіл існуючих ресурсів, а як інструмент генерування нового економічного багатства та стимулювання розвитку підприємницької діяльності.

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповане за даними [3, 4, 5, 7].

зичковий і реальний капітал. У їхньому баченні кредит розглядався виключно як механізм перерозподілу вже існуючих матеріальних цінностей у натуральній формі, а здатність банків створювати капітал, зокрема через емісію нових грошей, була практично відкинута.

Водночас представники натуралістичної школи визнавали, що кредит не породжує реального капіталу, що формується безпосередньо у виробничому процесі, а також залежить від коливання та динаміки прибутку. Натомість представники капіталотворчої теорії наголошували на самостійній та активній ролі кредиту у сфері виробництва, підкреслюючи його здатність стимулювати економічний розвиток.

Ще в XIX — на початку XX століття з'явилися дослідження, що базувалися на вивченні фактичних і статистичних матеріалів, які наочно демонстрували провідну роль банків та кредиту в економіці. Аналізом таких матеріалів займалися Дж. А. Гобсон, Р. Гільфердинг та інші науковці.

У XX столітті та пізніше послідовники капіталотворчої концепції, такі як Й. Шумпетер,

А. Ган, Дж. Кейнс, Р. Гоутрі, В. Лексис та інші, розглядали кредит як ключовий інструмент створення капіталу та його ефективного використання. Зокрема, Шумпетер визначав кредит як "феномен економічного розвитку", який функціонує ефективно за умови відсутності адміністративно-командного управління економікою. Кредит дозволяє підприємцям розширювати виробництво за допомогою "нових комбінацій" факторів виробництва, сприяючи інноваціям та економічному зростанню [7].

Пізніші прихильники капіталотворчої теорії надавали перевагу сфері обігу над сферою виробництва, проте на практиці два напрямки — натуралістичний та капіталотворчий — давно перестали виключати один одного. Через кредит заощадження трансформуються в інвестиції, тобто кредит забезпечує перерозподіл грошових потоків в економіці, одночасно виявляючи капіталотворчу здатність банків. К. Маркс підкреслював у своїх працях, що роль кредиту у процесі централізації та концентрації капіталу, а також його перерозподільна функція визначають капіталотворчу роль банків.

У вітчизняній економічній літературі до революційного періоду розглядалися цілі кредиту, його сутність, роль у процесі зростання капіталу та економіки в цілому. Особливу увагу приділяли співвідношенню кредиту і грошей, впливу кредиту на виробництво та спекуляцію, відмінностям між коротко- та довгостроковим кредитом тощо. Однією з головних проблем того часу було визначення ролі кредиту у процесі економічного зростання та централізації капіталу. У той же час підходи Дж. Кейнса, неокейнсіанців та монетаристів стали провідними у західних країнах, де економісти активно формували теорію грошово-кредитного регулювання та методи стимулювання економічного розвитку через кредитні механізми [1, с. 109].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ У ДАНОМУ НАПРЯМІ

На основі проведених досліджень встановлено, що в умовах сучасної ринкової економіки кредит виступає не лише пасивним фінансовим інструментом, а й активним механізмом державного регулювання, який забезпечує формування ефективної ринкової системи та виступає ключовим фактором економічного зростання. Цей висновок підтверджується результатами аналізу взаємозв'язку кредитної діяльності та макроекономічних показників,

який демонструє тісний зв'язок між обсягами наданих кредитів та рівнем валового внутрішнього продукту (ВВП) країни. Виявлено також залежність між зростанням та ефективністю кредитних ресурсів і рівнем розвитку кредитної системи, між ступенем економічного розвитку та обсягами кредитування приватного й державного секторів, а також між обсягами кредитів, спрямованих у приватний сектор, та прогресом реформ у трансформаційній економіці. Крім того, аналіз показав, що величина кредитування безпосередньо впливає на залучення іноземного капіталу та інтеграцію фінансових ресурсів у національну кредитну систему.

Проведене дослідження кредитних відносин свідчить про те, що наразі не існує єдиної, комплексної теорії кредиту, яка могла б повністю пояснити всі його процеси та охопити всі категорії кредитних відносин. Існуючі наукові підходи і теорії розглядають кредит здебільшого у контексті окремого історичного періоду або специфічних економічних умов, аналізуючи його через призму конкретних протиріч та особливостей розвитку фінансово-кредитної системи. Це підкреслює необхідність подальшого розвитку теоретичних концепцій кредиту, які б інтегрували історичний досвід, сучасні тенденції ринкової економіки та практику державного регулювання фінансових відносин.

Література:

1. Андрушкевич Н.В., Фімар С.В., Сімаков С.Г. Управління економічною безпекою регіону з використанням інструментів контролінгу. Підприємство та інновації. 2025. Вип. 34. С. 107—111. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.16>
2. Дзюблюк О. Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану Вісник економіки. 2023. Вип. 3. С. 8—25. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2023_3_3
3. Савлук, М. І., Мороз, М. Ф., та ін. Гроші та кредит [Підручник, 6-те вид., перероб. і доп.]. 2022. Київ: КНЕУ. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2022-1-2-290-291-10-17>
4. Король, М. Realities and effectiveness of the Ukrainian banking system. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, 2022, вип 3(44), Article 3766. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.44.2022.3766>
5. Самуельсон Поль. Економіка: Підручник. Львів: Світ, 1993. 495 с.
6. Фімар С. В., Кукса В. М., Касяненко О. Г. Підприємство в системі сучасної еконо-

мічної теорії: дефініції, статистика та міжнародні порівняння Агросвіт. 2025. № 12. С. 103—110. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.12.103>

7. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / пер. з англ. В. Старка. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2011. 242 с.

8. Шеремета А. В. Інноваційна політика та розвиток підприємництва в Україні: теоретичні підходи. Економіка та держава. 2020. № 4. С. 37—43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-4-37>

References:

1. Andrushkevych, N.V., Fimyar, S.V. and Simakov, S.H. (2025), "Management of Regional Economic Security Using Controlling Tools", Entrepreneurship and Innovations, vol. 34, pp. 107—111. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.16>
 2. Dziubliuk, O. (2023), "Problems of Activating Bank Lending to the Real Sector of the Economy under Martial Law", Bulletin of Economics, vol. 3, pp. 8—25. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2023_3_3
 3. Savluk, M.I. and Moroz, M.F. (2022), Hroshi ta kredyt [Money and Credit], 6th ed., revised and supplemented, KNEU, Kyiv, Ukraine. DOI: [10.32680/2409-9260-2022-1-2-290-291-10-17](https://doi.org/10.32680/2409-9260-2022-1-2-290-291-10-17)
 4. Korol, M. (2022), "Realities and Effectiveness of the Ukrainian Banking System", Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, vol. 3 (44), Article 3766. DOI: [10.55643/fcaptr.3.44.2022.3766](https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.44.2022.3766)
 5. Samuel'son, P. (1993), Ekonomika [Economics], Svit, Lviv, Ukraine.
 6. Fimyar, S.V., Kuksa, V.M., Kasyanenko, O.H. (2025), "Entrepreneurship in the System of Modern Economic Theory: Definitions", Statistics, and International Comparisons, Agrosvit, vol. 12, pp. 103—110. DOI: [10.32702/2306-6792.2025.12.103](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.12.103)
 7. Schumpeter, Y.A. (2011), Teoriia ekonomichnoho rozvytku: doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidgotka ta ekonomichnoho tsykladu [Theory of economic development: study of profits, capital, credit, interest and the economic cycle], Kyiv-Mohyla Academy Publishing House, Kyiv, Ukraine.
 8. Sheremeta A. V. (2020), "Innovation policy and development of entrepreneurship in Ukraine: theoretical approaches", Ekonomika ta derzhava — Economy and State, vol. 4, pp. 37—43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-4-37>
- Стаття надійшла до редакції 26.08.2025 р.*